

Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
95^e Jaargang, nr. 9 oktober 2024*

de deelnemers aan de grensbijeenkomst

Beelden van Gaza

GAZASTROOK: Vijandelijkheden zorgen ervoor dat de hele bevolking zeer voedsel onzeker is en het risico loopt op hongersnood

Slechts 16 van de 36 ziekenhuizen in Gaza zijn nog gedeeltelijk open. Ook ziektes die niet aan de oorlog gerelateerd zijn, zoals kanker, worden nauwelijks meer behandeld en een oplossing lijkt ver weg.

Am. Friends Service Committee heeft een gaarkeuken in Gaza

STOP HET GEWELD

MELD JE AAN

13 OKTOBER 14:00
MANIFESTATIE

DE DAM
AMSTERDAM

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Dit moet binnenkort verhoogd worden, in verband met sterk verhoogde portokosten. Wil je vast meer overmaken? Doe dit dan op onderstaande bankrekening.

Internationaal: Europa en Wereldwijd: €75,00 per jaar.

Email abonnement. (PDF) €5,00 per jaar

Nieuwe abonnee? Welkom! Kijk even op onze website om je op te geven: www.quakers.nu/vriendenkring. Je kunt op de website direct alle benodigde informatie invullen.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen.

Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U.

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle,.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.dequakers.nl

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), ook een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring- abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

Inhoud

Beelden van Gaza	2
Hoe werken we aan vrede?.....	5
Het mysterie van het leven.	6
Het 'Onze Vader' ervaren?	7
Het schaap de deur uit?	10
De Heilige Geest	11
Presentatie 'veiligheid opnieuw doordenken'	13
Respectvolle en verbindende communicatie.....	17
Grensbijeenkomst Europese Quakers.....	19
Een openhartig Verhaal over Sterven.	24
Wat is roeping en wat een concern?	26
Elizabeth Fry	29
Jullie zijn onze broeders	33
AFSC: Wapenembargo.....	35
Stoppen met 'bed-bad-brood': rampzalige symboolpolitiek	36
OM vervolgt 'ecotage' aan kolenspoor niet:.....	37
Actieve hoop	39
Ontploffingen in Libanon	40
Vrienden in het hele land	41
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	42
Presentatie 'veiligheid opnieuw doordenken'	43
De Walk of Peace in Zwolle	44

*. QCEA: De weg naar een meer meelevende wereld:
het omarmen van geweldloze communicatie*

Hoe werken we aan vrede?

Je kunt je alleen veilig voelen als je durft te vertrouwen op de mensen van wie je afhankelijk bent. ‘Vertrouwen’ op heeft alles te maken met je geloof in de waarde van de levenskracht die ieder mens op aarde heeft.

In eigen land zaaien sommige mensen haat tegen bepaalde bevolkings-groepen. Ze promoten het idee dat we veilig zouden zijn als we onze grenzen zouden sluiten voor vluchtelingen. Dit is helemaal tegengesteld aan mijn geloofsovertuiging dat in ieder mens iets van God is en dat we daar op mogen vertrouwen.

Oekraïne is dichtbij en het is een illusie dat we veilig zijn als de Oekraïners en de Russen die aan beide kanten van het front met tienduizenden omkomen, niet veilig zijn. In Gaza, zijn al meer dan vertigduizend mensen omgekomen. In de bezette Westelijke Jordaanoever, zijn sinds oktober 2023 zijn er een kleine duizend Palestijnen gedood. In Libanon zijn nu al bijna 500 doden waaronder 24 kinderen. In Sudan zijn duizenden doden en 3 miljoen vluchtelingen.

Kunnen we ons veilig voelen als er een stroom van wapens gaat van ons naar deze brandhaarden?

De presentatie van het boek: ‘Veiligheid opnieuw doordenken’ is daarom uiterst waardevol! De illusie dat we ons veilig zouden kunnen voelen als we maar genoeg wapens zouden hebben wordt in dit boek uiterst zorgvuldig onderuit gehaald. Tot in details werken de schrijvers uit wat we wel kunnen doen om veiligheid te bevorderen. Veiligheid op kleine schaal in jezelf door bidden en vergeven. Veiligheid in jouw wijk van de stad door oude en jonge mensen, mensen van verschillende culturen bij elkaar te brengen en hen met elkaar samen te laten werken. In het land en wereldwijd verzoening en vertrouwen bevorderen, we kunnen aan de slag!

De Vredesweek is in het hele land goed opgepakt, in Zwolle als voorbeeld werd een serie van activiteiten georganiseerd waarbij over vrede en vertrouwen werd nagedacht, gepraat en gebeden. Zoals en veel steden in Nederland was de Walk of Peace, de Vredeswandeling een onderdeel van de Vredesweek. Dit was zo’n waardevolle gebeurtenis waarin enkele ouderen in rolstoel en met rollator samen met vluchtelingen en andere Zwollenaren door de wijk liepen en keken naar wat er gedaan wordt om de wijk te verbeteren. QCEA gaat in Brussel een aantal workshops geven in verbindende communicatie aan Europarlementariërs, een bijdrage aan vrede..

Maak van de Vredesweek een Vredesjaar. Ik hoop dat deze Vriendenkring je helpt om nog meer gericht Vredesacties te ondernemen.

Sytse Tjallingii (eindredacteur)

Het mysterie van het leven.

Bron onbekend

Op een dag vroeg de leerling aan de meester: "Kunt u mij vertellen wat het mysterie van het leven is? Of heeft u een boek waarin de waarheid achter het mysterie van het leven beschreven wordt?"

De meester pakte een boek uit zijn boekenkast. Het boek ging over de geheimen en de wonderbaarlijke vermogens van water en over de betekenis van water voor ons leven op aarde. Hij gaf het boek aan zijn leerling en zei: "Neem het tussen je beide handen en wring het uit!"

De leerling keek verbaasd, maar deed wat hem gevraagd werd. Hij kneep en wrong, maar de meester zei: "Je moet harder knijpen." De leerling deed zijn best, doch de meester riep: "Kom op! Harder!"

Uiteindelijk gaf de leerling het op, niet wetend wat de bedoeling hiervan was.

*De meester vroeg hem: "En, heb je er water uit kunnen persen?"
"Nee..., natuurlijk niet!"*

"Zie je," zei de meester, "uit een boek over water komt geen water. En uit een boek over het leven komt nooit het leven zelf. Het leven dient geleefd te worden en het mysterie van het leven ligt in het leven zelf besloten."

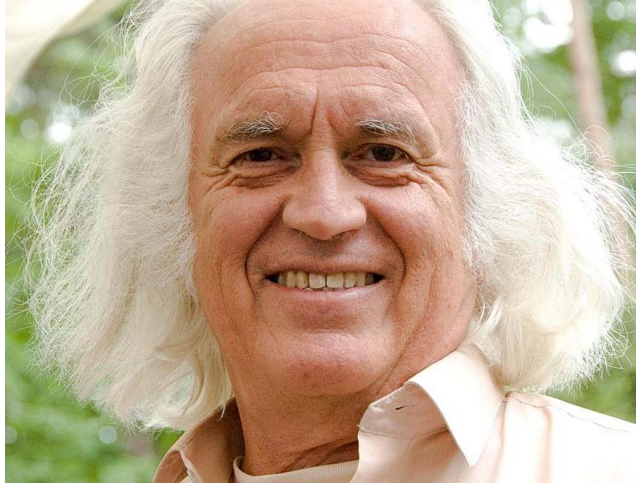

Het 'Onze Vader' ervaren?

Door Marlies Tjallingii

Tijdens de Stil Snap Hap bijeenkomst in Zwolle ligt de vraag in ons midden: Hoe ervaar jij het onze vader?

We delen onze ervaringen en dan pas bekijken we de tekst die ik heb verzameld. Wat een simpele vraag en wat een mooi bijdragen. Zo kan een als kind aangeleerd gebed helpen om in te slapen. Of het kan voelen als een warme omhulling van

Bram Moerland

een vader op wie je altijd kunt vertrouwen. Maar ook: waarom zou het niet Vader en Moeder zijn. Of alliefde. Een andere tekst kan helpen om nog dichter bij onze eigen beleving te komen.

Het Jezus-gebed in de hertaling van Bram Moerland staat dichter bij het oorspronkelijk door Jezus in het Aramees uitgesproken gebed dan het 'Onze Vader', zoals dat overgeleverd is in de kerkelijke traditie.

God, als bron van alle zijn, is hier dus niet in de hemel, zoals in het kerkelijk 'Onze Vader' maar in het hart van de mens, het kenmerk bij uitstek van de gnostische christendom uit de eerste eeuwen.

Dit Jezus-gebed benadrukt vooral de oorspronkelijke eenheid tussen God en de mens, en het wil die eenheid bevestigen, of herstellen waar die verstoord is geraakt.

Als we in ons hart geraakt worden door wat ons in het hier en nu omringt, zowel de natuur, de kosmos als de medemens, dan is dat een intieme ontmoeting met het alomtegenwoordige goddelijke. De ontmoeting met het goddelijke in het hier en nu, is ook in overeenstemming met God als 'de Aanwezige' in het Oude Testament.

De openingszin in de Latijnse versie 'Onze vader die in de hemelen zijt' past niet in de toenmalige joodse voorstellingswereld, maar is later ontstaan onder invloed van de Griekse dualistische filosofie, die God transcendent, 'gans anders' gemaakt heeft, ver verheven boven de aardse werkelijkheid.

Het is niet waarschijnlijk dat Jezus die opvatting kende, laat staan deelde.

Het 'Jezusgebed' zoals Bram Moerland het verwoordde:

*Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
Ik geef u een naam opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.
Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.*

*Vestig uw rijk van eenheid nu,
uw enige verlangen handelt dan samen met het
onze.*

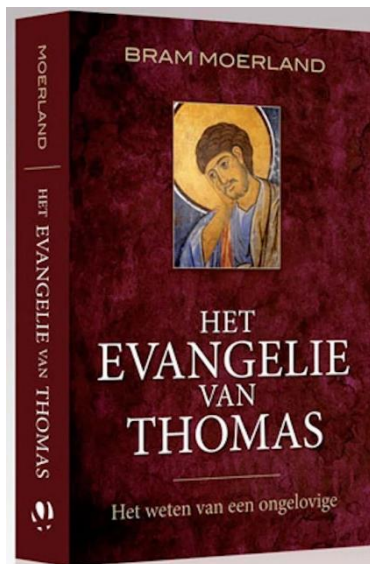
*Voed ons dagelijks met brood en met inzicht.
Maak de koorden van fouten los die ons binden
aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen
vergeven.*

Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden.

*Uit u wordt geboren:
de alwerkzame wil,
de levende kracht om te handelen,
en het lied dat alles verfraait,
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.*

Antoinette stuurde o.a. de Oecumenische tekst:

*Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd.
Uw koninkrijk kome.
Uw wil geschiede,
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood.
En vergeef ons onze schulden
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen*

Een poging van Marlies:

*Als Onze Vader, nu eens universele liefde is
En de hemel, dat wat wij samen bereiken
als we de liefde in onszelf vergroten
en met anderen delen
Zouden we dan niet allemaal verlicht worden
En is dat dan de samenleving die we zouden willen vormgeven:
een hemelse samenleving (koninkrijk)
Waarin we van onze fouten kunnen leren
En ook begrijpen dat anderen leren van hun fouten
Want de liefde is eeuwig
En die houdt niet op als we haar delen,
want daardoor wordt ze vermenigvuldigd. Amen*

Anneke deelt de tekst van Huub Oosterhuis

*Onze vader verborgen
uw naam worde zichtbaar in ons
uw koninkrijk kome op aarde
uw wil geschiede,
een wereld met bomen tot in de hemel,
waar water schoonheid, en brood
gerechtigheid is, en genade –
waar vrede niet hoeft bevochten
waar troost en vergeving is
en mensen spreken als mensen
waar kinderen helder en jong zijn,
dieren niet worden gepijnigd
nooit één mens meer gemarteld,
niet één mens meer geknecht.
Doof de hel in ons hoofd
leg uw woord op ons hart
breek het ijzer met handen
breek de macht van het kwaad.
Van U is de toekomst
kome wat komt.*

Huub Oosterhuis

Het schaap de deur uit?

Door Hannes de Graaf, van 1951 tot 1971 voorzitter van Kerk en Vrede.

Er was eens een Armeense boer, Joe, die een prachtig schaap had.

Zijn burenen wilden hem het schaap ontstelen.

Dan sluit hij zich op in zijn hut en beschiet, nu eens uit het Westelijk, dan weer uit het Oostelijk raam, zijn belagers.

Maar bij het lopen van het ene raam naar het andere struikelt hij telkens over het schaap.

In zijn angst en woede vergeet hij, dat het om dat schaap begonnen was, opent de deur en schopt het schaap de deur uit om zijn gevecht zonder struikelen voort te kunnen zetten.

Onze Westerse wereld verkeert in Joe's positie. Zij is bezorgd om haar aller dierbaarst bezit, dat inderdaad van allerlei kanten bedreigd wordt, al is het dom en simpel om te denken, dat alleen Rusland de geestelijke waarden van de vrije wereld bedreigt.

Bij de pogingen om zich de belagers van het lijf te houden, struikelt de Westerse wereld telkens over het Evangelie, dat de mens nu eenmaal moreel ongeschikt maakt voor de totalitaire oorlog.

De pogingen om het schaap dan maar de deur uit te schoppen, nemen de laatste eeuwen gevaarlijk toe. Kerk en Vrede roept allen, die niet bezorgd zijn om andere dingen, maar werkelijk alleen om de vrijheid en de gerechtigheid op om dit schaap niet de deur uit te laten schoppen. Deze waarden horen bij Christus. De machten van het militarisme, die het een lastig dier vinden waar je maar over struikelt. We roepen iedereen op om ons door het Evangelie de weg te laten wijzen naar een betere weerbaarheid en een woonbare mensenwereld.

De Heilige Geest

The Holy Spirit (Thoughts prompted by a Meeting for Worship in Auckland 1971)

Vertaald en ingezonden door Marlies Tjallingii

*The messages of truth and love
Don't come to us in packets
Clearly labeled "From the Holy Spirit".
They come in strange unlikely ways.
They come when we are quiet and listen,
When we let go and let the spirit Work
through us,
When we get our busy, noisy selves
Out of the way
Out of the way
Of its mysterious working.
How very hard it is for us to get out of
the way
And let the spirit through,
But help us, painfully maybe to do just
that
To get out of the way,
With our judging, moralizing
Always speaking, speaking
With our desire for praise, appreciation,
The bolstering up of our pathetic egos,
One way or another,
In our own eyes or in the eyes of others.
Help us quite simply
To be quiet and still
In our own mind and spirit,
And in the space left spare,
Let trust in you,*

*De boodschappen van waarheid en
liefde
Komen niet in pakketjes naar ons
toe
Duidelijk gelabeld als "Van de Heilige
Geest".
Ze komen op vreemde onwaarschijnlijke
manieren.
Ze komen als we stil zijn en luisteren,
Als we loslaten en de geest door
ons heen laten werken,
Als we onze drukke, luidruchtige
zelden
Uit de weg krijgen
Uit de weg
Van zijn mysterieuze werking.
Hoe moeilijk is het voor ons om uit
de weg te gaan
En de geest door te laten,
Maar help ons, misschien pijnlijk,
om juist dat te doen
Om uit de weg te gaan,
Met ons oordelen, moraliseren
Altijd spreken, spreken
Met ons verlangen naar lof, waardering,
Het opkrikken van onze zielige
ego's,
Op de een of andere manier,
In onze eigen ogen of in de ogen
van anderen.
Help ons heel eenvoudig
Om stil en kalm te zijn*

*Acceptance, love of others
Flow in.
Help us to trust your spirit
Wholly and completely
As it does its secret work
Hiddenly,
Persistently and quietly
In the stormy world around us,
In the stormy world within.*

*In onze eigen geest en ziel,
En in de ruimte die overblijft,
Laat vertrouwen in u,
Acceptatie, liefde voor anderen
Binnenstromen.
Help ons om uw geest te vertrou-
wen
Volledig en compleet
Terwijl het zijn geheime werk doet
Verborgen,
Aanhoudend en stil
In de stormachtige wereld om ons
heen,
In de stormachtige wereld bin-
nenin.*

Bron: Ruth Fawell 1971, gedachten uitgesproken in een Wijdingssamenkomst in Auckland 1971

Weergegeven in Quaker Faith and Practice in Aotearoa, Nieuw Zeeland

Presentatie ‘veiligheid opnieuw doordenken’

door Kees Nieuwerth

Aan het begin van de Vredesweek 2024 op zaterdag 14 september werd door de Werkgroep Inclusieve Veiligheid – bestaande uit vertegenwoordigers van Kerk en Vrede, Eirene en de Quakers – een alternatieve visie op het gangbare vredes- en veiligheidsbeleid gepresenteerd.

Dit projectdocument onder de titel *Veiligheid Opmnieuw Doordenken* is mede gebaseerd op een scenariostudie uitgevoerd door de Duitse kerken. Deze is in de afgelopen periode vertaald in het Nederlands, alsmede geactualiseerd en bewerkt voor de Nederlandse beleidscontext. In een wereld die wordt geteisterd door oorlogen en waar militairen de gesprekken hierover domineren vinden wij dat er grote behoefte is aan een hoopvol perspectief op een alternatief veiligheidsbeleid. Een nieuwe veiligheidsarchitectuur. Een hoopvolle stip op de horizon.

Veiligheid Opmnieuw Doordenken introduceert het concept van ‘inclusieve veiligheid’ als alternatief voor het gangbare militaire veiligheidsbeleid. Dit concept benadrukt de noodzaak van samenwerking en het overstijgen van nationaal en eigenbelang voor mondiale veiligheid. De kerngedachte wordt gevormd door internationale samenwerking, het begrenzen van de economie door de ecologie en het aanleren en praktiseren van geweldloze weerbaarheid. Gepleit wordt voor een civiel veiligheidsbeleid waarbij internationale samenwerking en het handhaven van mensenrechten centraal staan. Dit mede vanuit de groeiende overtuiging dat militaire oplossingen ontoereikend zijn bij complexe uitdagingen zoals klimaatverandering, cyberveiligheid en verschuivende geopolitieke verhoudingen in de wereld van vandaag. Tegen de honderd deelnemers vanuit de vredesbeweging in Nederland gingen in op de uitnodiging om met ons mee te komen denken over deze visie en mee te praten over het opzetten van een campagne om dit alternatieve beleid (ook) in Nederland gestalte te geven in de komende jaren.

Kees Nieuwerth gaf een inleiding: Goedemorgen allemaal, fijn dat u er bent! En dat er zo veel verschillende organisaties vertegenwoordigd zijn. Zelfs deelnemers uit België, Duitsland en Noorwegen!

Ik nam onlangs deel aan een wereldconferentie van mijn kerkgenootschap – de Quakers – als één van de ‘vredeskerken’ constateerden wij daar, tot ons

Kees Nieuwerth

verdriet, dat er momenteel oorlogen woeden op alle continenten. Maar naast alle inspanningen – op korte termijn – om die gewapende conflicten te beëindigen moeten we ons ook richten op de lange termijn. Daarover gaat het vandaag. Met gepaste trots presenteren wij vandaag, aan het begin van de Vredesweek 2024, ons projectdocument *Veiligheid Opnieuw Doordenken!*

Van Sicherheits Neu Denken (2018) Naar Veiligheid Opnieuw Doordenken (2024)

De eerste editie van de Scenariostudie *Sicherheit Neu Denken* (SND) van de Protestantse Kerk in Baden werd gepubliceerd in 2018. Sindsdien is er veel veranderd in de wereld. Er braken twee nieuwe oorlogen uit: in Oekraïne en in Gaza. De geopolitieke verhoudingen in de wereld veranderden aanzienlijk. Met Rusland, maar met name ook met China en de zogeheten BRICS-landen. Daarmee geconfronteerd begonnen wij als Werkgroep Inclusieve Veiligheid aan de ‘vertaling’ van SND. We noemden de eerste poging daartoe wel eens onderling grappenderwijs: ‘de gatenkaas’. In die versie uit 2018 ontbrak een analyse van die twee oorlogen in het hart en aan de rand van Europa; de toenemende spanningen met China; de cyberveiligheid; de rol van kunstmatige intelligentie en satellieten in de ruimte bij moderne oorlogvoering. Er moet bijvoorbeeld meer aandacht komen voor de overschrijding van planetaire grenzen in de vorm van de klimaat- en biodiversiteits-crisis! Bovendien moesten die delen over de Duitse overheid nog helemaal naar de Nederlandse beleidscontext bewerkt worden. Kortom: het gaat hier om een *bewerking* van die – op zichzelf – inspirerende Duitse scenariostudie. Zo voegden we er een compleet nieuw *de-escalatiescenario* aan toe over die oorlogen in Oekraïne en Gaza en de lessen die we daaruit kunnen leren. Bovendien gaf de Duitse SND-beweging recent ook aanvullingen uit rond bijvoorbeeld de relatie met China en over cybersecurity, waarvan we dankbaar gebruik maakten. Het is dus niet langer meer een ‘gatenkaas’, maar het is een ‘Goudse kaas’ geworden: en dan ‘goud’ in het Gronings, namelijk een ‘goede’, een meer gerijpte kaas!

Maar intussen is het oorlog, in Europa, het Midden-Oosten en Afrika.

En waar is de vredesbeweging, die in de jaren tachtig van de vorige eeuw nog duizenden op de been bracht om te demonstreren tegen de plaatsing van

kruisraketten in ons land? Waar is de ‘morele ambitie’ van die vredesbeweging hier en nu? Wel zien we dagelijks de ene na de andere generaal en ‘defensie-deskundige’ in de media pleiten voor nog meer bewapening als reactie daarop, alsof er geen andere weg zou zijn! Een nieuwe bewapeningswedloop, een nieuwe koude winter.

Maar eens zal er een nieuwe lente komen, een nieuw geluid en zullen er nieuwe kansen op het bouwen van een rechtvaardige en inclusieve vrede ontstaan. We willen naar een ‘veiligheidsgeluid’, een ander vredesbeleid. Zullen we dat militaire beleid dan transformeren tot een alternatief civiel beleid? Hét symbool van transformatie bij uitstek is toch de vlinder? Daarom staat de citroenvlinder dus op de omslag van ons document *Veiligheid Opnieuw Doordenken*. Want juist de citroenvlinder zien we als eerste na de winter. Na deze *winter van herbewapening* hopen wij dus op die citroenvlinder in de *lente van de inclusieve veiligheid*. Een voorjaar van vrede!

Zoals een beroemd lied uit de filmwereld het zegt: ‘You Must Believe In Spring!’.

Daarmee symboliseert de omslag van ons projectdocument tegelijkertijd dé OMSLAG die we willen bewerkstelligen in het vredes- en veiligheidsbeleid.

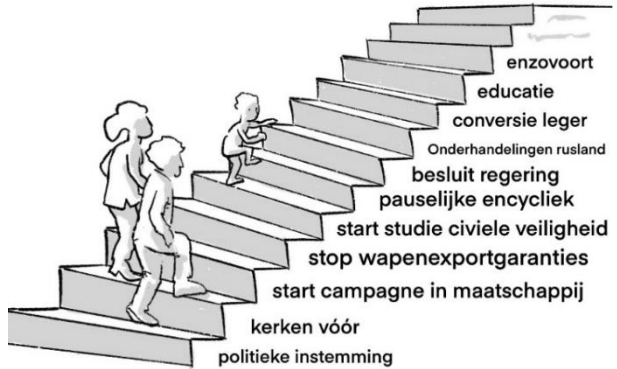

Vervolgens mocht Kees het eerste exemplaar van ons document officieel aanbieden aan de vertegenwoordiger van de Duitse beweging, Mike Zipser. In zijn dankwoord zei Mike dat hij blij was dat hij namens Sicherheit Neu Denken vandaag bij de presentatie van de Nederlandse versie mocht zijn. Hij wees erop dat er inmiddels niet alleen een Nederlandse bewerking van SND is, maar dat die er ook zijn in Oostenrijk, Polen, Frankrijk. Bovendien wordt gewerkt aan een Zwitserse versie. Ook bestond in het Verenigd Koninkrijk ook al een verwante beweging: ‘Rethinking Security’. En zelfs in Afrika is intussen vanuit vredesbewegingen in verschillende landen ‘Rethinking Security Africa’ ontstaan. Zo groeit er dus een nieuwe internationale vredesbeweging! Heel verheugend. In Duitsland wordt SND ondersteund door vele kerken, vredesbewegingen en nadere NGO’s. En vandaag – heel fijn – wordt de Nederlandse versie *Veiligheid Opnieuw Doordenken* ten doop gehouden. Namens SND feliciteer ik de Werkgroep Inclusieve

veiligheid daarmee! Ik wens dat wij allen in Europa de komende jaren samenwerken zodat het positieve scenario werkelijkheid wordt!

Stappenplan voor een campagne in Nederland.

Een stappenplan van telkens vijfjarige periodes waarin - terug redenerend vanuit het streefbeeld - acties ondernomen dienen te worden om ook in Nederland tot de omschakeling van een militair naar een civiel vredes- en veiligheidsbeleid te komen.

In het regionale ziekenhuis waar ik de laatste tijd (helaas) regelmatig kom staat op een scherm de mededeling: *‘veiligheid kost tijd’*. Ja, dus het bereiken van **echte veiligheid** kost ook tijd! Vandaar een stappenplan tot het jaar 2045.

Johannes Borger nodigde bij de nabeschuiving Kees uit om in de vorm van een slotwoord in te gaan op de bijdragen vanuit de groepsgesprekken. Een ‘onmogelijke’ taak! Allereerst nog maar eens twee feiten: Een aantal jaren geleden bedroegen de wereldwijde uitgaven voor bewapening het onbevatelijke getal van 12 met 12 nullen erachter. Waarschijnlijk is dit nu al 15 met 12 nullen erachter. Economisch gezien: wat een enorme ‘opportunity costs’! Kunnen we dat bedrag niet besteden aan een betere en vredzamer wereld? Nog zo’n onbevatelijk getal: als we alle krijgsmachten in de wereld bij elkaar zetten en beschouwen als een ‘land’, dan staat dat land vierde op de ranglijst van landen met de meeste CO-2 uitstoot.

Moet dat nou zo? Kan het niet anders? Hierover gaat het!

Respectvolle en verbindende communicatie

voor Europarlementariërs in Brussel op 12 december

Door Marlies Tjallingii

QCEA organiseert een workshop over geweldloze communicatie voor leden van het Europees Parlement, gefaciliteerd door Marlies en Sytse Tjallingii. We ons richten op hoe je deze manier van communiceren kunt gebruiken om op een respectvolle en krachtige manier verbinding te maken met jezelf en anderen, met name in onderhandelingsituaties.

Marlies heeft veel ervaring met het trainen van mensen in geweldloze communicatie (NVC) en in het werken met groepen. Sytse is een gecertificeerde NLP (Neuro Linguïstisch Programmeren) trainer. Samen hebben ze veel cursussen gegeven in communicatievaardigheden in Nederland, Palestina en Israël, Kroatië, Canada en Gabon. Ze gebruiken NLP-tools en NVC in de communicatiecursussen.

Tijdens de workshop leggen we uit hoe communicatie in onze hersenen werkt, met behulp van een NLP-communicatiemodel.

De verschillende stappen van NVC worden uitgelegd met behulp van de metaforen van de giraffe en de jakhals (metaforen gebruikt door Marshall Rosenberg die NVC ontwikkelde). Vervolgens oefenen deelnemers met de stappen van NVC, met een eigen voorbeeld. De stappen kunnen worden gebruikt om je eigen gevoelens en behoeften uit te drukken, maar ook om te luisteren naar de gevoelens en behoeften van anderen.

In een situatie waarin onderhandelen belangrijk is, kan de stap om aan zoveel mogelijk opties te denken helpen om samen opties te vinden die bij beide deelnemers in het onderhandelingsproces passen.

Mensen die ervaring hebben met de stappen van NVC kunnen profiteren van de workshop, omdat we op een zeer interactieve manier werken, met eigen voorbeelden, oefenen met stappen op de vloer.

De stappen zijn

1. Focus op observatie: Neem voordat je impulsief reageert even de tijd om de situatie of het gedrag te observeren dat een reactie in je oproept.

Vermijd het trekken van conclusies of het vellen van oordelen. Beschrijf in plaats daarvan de situatie objectief zonder schuld of negativiteit toe te wijzen.

2. Erken je gevoelens: identificeer en uit je emoties eerlijk en zonder anderen de schuld te geven of te bekritisieren. Gebruik 'ik'-uitspraken om je gevoelens op een duidelijke en niet-confronterende manier te beschrijven.
3. Ontdek je behoeften: verdiep je in de onderliggende behoeften die je emoties voeden. Deze behoeften zijn vaak universeel, zoals verbinding, respect, autonomie en veiligheid. Door deze behoeften te herkennen, kun je de grondoorzaak van je gevoelens begrijpen en ze effectief communiceren.
4. Druk je behoeften duidelijk uit: communiceer je behoeften aan anderen met behulp van duidelijke en directe 'ik'-uitspraken. Focus op wederzijds begrip en vermijd het stellen van eisen of ultimatum
5. Zoek zoveel mogelijk opties. Om aan je behoeften te voldoen, zijn er mogelijk meer dan één optie, hoe meer opties je bedenkt, hoe meer flexibiliteit je hebt bij het vinden van oplossingen.
6. Oefen actief luisteren: luister actief door anderen de ruimte te geven om hun gevoelens en behoeften te uiten zonder onderbreking. Toon oprechte interesse en empathie door te reflecteren wat je hoort en verduidelijkende vragen te stellen. Dit zal je helpen hun perspectief te begrijpen en een diepere verbinding te bevorderen.

Door deze NVC-principes in onze dagelijkse interacties op te nemen, kunnen we empathie kweken, sterkere relaties opbouwen en conflicten met meer begrip en respect navigeren. NVC is een reis van continu leren en oefenen, en zelfs kleine stappen kunnen een aanzienlijk verschil maken in onze interacties met onszelf en anderen.

Deze stappen zijn geschreven door– Dovile Bogusyte, Communications Officer bij QCEA, met een toevoeging van Marlies Tjallingii

Dit is een initiatief van QCEA om parlementariërs van het Europese Parlement te trainen is een onderdeel van de voortdurende inspanningen van QCEA om een constructieve dialoog binnen het Europees Parlement te bevorderen. QCEA zal het hele jaar door een reeks trainingssessies organiseren in Quaker House. Deze sessies, zijn ontworpen voor Europarlementariërs, hun persoonlijke assistenten, beleidsadviseurs en stagiaires. Ze zullen zich richten op essentiële vaardigheden zoals luisteren, moeilijke gesprekken voeren en bemiddeling. Ons initiatief begon met een hybride evenement op 25 september, met keynote-spreker Paul Ingram, een expert in onderhandelingen en politieke samenwerking.

Grensbijeenkomst Europese Quakers

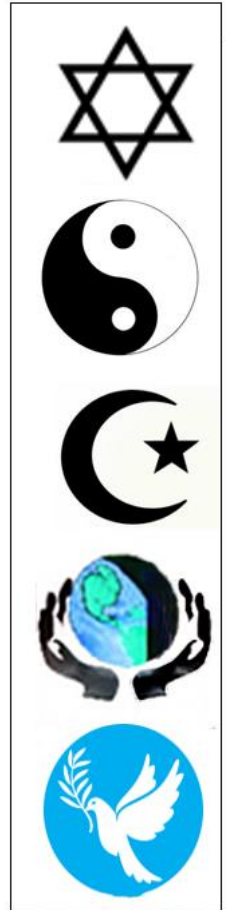
in Walberberg Jugend Akademie in de buurt van Keulen.

Door Marlies Tjallingii

Het is een fijne treinreis van Zwolle via Arnhem naar Keulen, Dan komt de tram, S 18. We kopen een kaartje voor vier haltes, maar het zijn er misschien wel 24. In Schwadorf lopen we naar de Jugend Akademie, de berg op. 800 meter met klimmen. Wat een mooie plek, wel met veel trappen voor veel ouder wordende mensen, maar het is te doen voor mij!

We zijn bij elkaar met 54 volwassenen en een groot aantal jongeren (ongeveer 20) die voor een deel een apart programma hebben met drie begeleiders. Op vrijdagavond maken we kennis met elkaar door rond te lopen en over een aantal vragen samen na te denken. Zoals: wanneer kunnen jonge vrienden lid worden, hoe oud zouden ze moeten zijn? In de meditatiekamer zijn we stil en kijken naar de vredessymbolen (zie hiernaast).

We vieren diversiteit in het onderwerp en ook op de plek waar we samenzijn is dat het thema. In de Jugend Akademie organiseren ze cursussen met jongeren uit verschillende landen in Europa, in het kader van een Erasmus programma. Op zaterdagochtend houdt Leonie Reif een inleiding. Zij is medewerker van de Jugend Akademie, en vertelt over hoe ze intercultureel werken met jongeren. Hoe ga je om met tegengestelde achtergronden en ideeën. Sommige jongeren die mee doen, reizen voor het eerst en doen alles verder ook voor het eerst. Mag je het ergens niet mee eens zijn en daar voor uitkomen of niet? Ze zijn vooral ook bezig met de processen van met elkaar omgaan. Leonie gaf een voorbeeld van een jongen die zegt tegen het meisje dat naast hem zit: "Ik kan geen vrienden zijn met een lesbisch meisje". Het meisje zegt vervolgens: "Ik ben lesbisch, en ik voelde me vriendin met jou". Dat is een onderwerp om mee aan de gang te zijn. Het is werken aan democratie en duurzaamheid.

Ook is er ondersteuning voor deelnemende jongeren die psychische steun nodig hebben. Deze internationale ervaringen die ze zo opdoen, hebben een grote impact op het leven van jongeren. Over de drempels van hun eigen landsgrenzen heen gaan: een Duitse jongen, die mee deed aan het programma, werkt nu als vrijwilliger in een organisatie in Griekenland. Het verhaal van Leonie roept veel herinneringen bij mij op. Ik denk weer aan de ervaringen die ik zelf op deed door aan internationale werkkampen mee te doen en ook aan de lessen interculturele communicatie die ik gaf aan studenten uit veel landen in Europa.

Het is inspirerend op deze plek te zijn, de tekeningen op de muren in het gebouw spreken ook de boodschap van integriteit en intercultureel uit. De organisatie van het weekend was in handen van de Duitse Vrienden Janet en Ernst Kreysa en Susanne Odeh en Anne en Peter Monheim, maar misschien heb ik nog wel een naam overgeslagen. Zij hadden ons ingedeeld in verschillende groepen, soms met onze eigen taal, soms in een andere taal. Ze gaven een inleiding over hoe we op verschillende manieren taal gebruiken: verbaal, non-verbaal, lichaamstaal, sterkte van de stem, woordkeuze en nog veel meer. Susanne Odeh beeldde dat geweldig uit.

Op zaterdagochtend voor het ontbijt doe ik mee met de Odehtics: tTai-Chi / gym begeleid door Susanne Odeh (vandaar Odehtics) om het lichaam los te maken. Met

veel humor schudden we onze billen en de rest van ons lichaam los. Susanne doet dat in het Engels en Nederlands en Duits. Een mooie mengeling van verbaal taalgebruik en ook non-verbaal. Ook op zondagochtend doen we mee.

Voor het ontbijt is er een korte wijdingssamenkomst in de kleine kapel. Het is fijn om daar in stilte te zitten, op banken of kussens op de grond.

In de Nederlands sprekende groep bespreken we als eerste onderwerp: hoe gaan we met taal om? Als we mensen tegenkomen met radicaal andere ideeën hoe kunnen we dan reageren? Bijvoorbeeld als we horen: “Al die asielzoekers moeten oprotten”. Hoe kunnen we dat zien als een kans om tot

een gesprek te komen? Dat vraagt wel wat oefening!

Een thema is integratie. Hoe creëren we een wereld waar een gelijke verdeling van rijkdom is. Iedereen zou zijn land moeten kunnen verlaten als het er niet goed gaat. Dat betekent ook dat we open moeten staan voor asielzoekers als het bij ons wél goed gaat. En wat blijkt: de ontvangende regio's profiteren van arbeidsmigratie en op termijn ook van asielzoekers die gaan werken. Er zijn ook echt dingen die niet goed gaan, waar mensen boos over zijn. Belangrijk om die boosheid serieus te nemen. Het is heel vervelend als er een hele kleine groep asielzoekers is, die maken dat de rest hiervoor verantwoordelijk wordt gesteld.

Wat bijzonder om een verhaal te horen over Michel de Montaigne (1533-1592). Peter Monheim vond toevallig na de vorige Grensbijeenkomst een boek over deze Franse denker. Zijn motto was: 'leef goed in alles en wees een goed persoon'. Hij is humanist en scepticus. Hij schreef essays. Een uitspraak van hem: alles wat ik weet, is dat ik niets weet. Hij gebruikte zichzelf als onderwerp van zijn denken.

Aan het begin van de avond begeleidde Christiane Schoelzel ons in "Staan met de Aarde. Ze heeft een doek gemaakt met daarop de tekst: "We staan met de aarde", in drie talen. We stonden in een kring in stilte, om de aarde te voelen en te vieren. Zaterdagavond was er een bonte avond.

Michel de Montaigne

Diepe indruk maakte het verhaal van Evelyn Shire op de sociale/bonte avond waar meerdere mensen iets bijdroegen. Zij vertelde over Duduzele (Dudu) die jarenlang de schrijver is geweest van de Southern African General Meeting die 7 landen in Zuidelijk Afrika omvat. Toen wij in Mozambique woonden hebben we Duduzele een paar keer ontmoet en we zijn zelfs bij haar op bezoek geweest in Soweto in de tachtiger jaren.

Evelyn vertelde aan de hand van een mooie illustratie hoe Dudu langzamerhand mocht drinken uit dezelfde koppen als de 'witte' mensen. Haar moeder werkte bij blanken en zorgde voor de blanke kinderen om geld te verdienen voor haar eigen kinderen. Maar ze moest zelf een jampot mee nemen om er uit te drinken. Als Dudu dan haar moeder opzocht moest zij ook een jampot mee nemen om thee uit te drinken. Ze mocht niet drinken uit de kopjes van de familie. Eerst was ze lid van de Anglicaanse kerk. Daar ervoer ze een sterke hiërarchie.. Na de samenkomst werd er ook thee gedronken uit

allemaal witte kopjes. En mocht ze hier uit drinken? Ja dat mocht daar wel! Toen kwam ze met de Quakers in aanraking Bij de Quakers deed ze ook mee aan de Bijbelstudie, maar dat was in een gebied waar ze niet mocht komen en het was ook 's avonds als ze eigenlijk niet meer de straat op mocht. Maar de Quakers haalden haar op en brachten haar terug. En ze hadden koppen van verschillende kleuren, waar zij ook gewoon uit mee kon drinken. Ze werd bij de Quakers behandeld zoals iedereen behandeld werd. Evelyn heeft dit prachtig uitgebeeld!

allemaal witte kopjes. En mocht ze hier uit drinken? Ja dat mocht daar wel! Toen kwam ze met de Quakers in aanraking Bij de Quakers deed ze ook mee aan de Bijbelstudie, maar dat was in een gebied waar ze niet mocht komen en het was ook 's avonds als ze eigenlijk niet meer de straat op mocht. Maar de Quakers haalden haar op en brachten haar terug. En ze hadden koppen van verschillende kleuren, waar zij ook gewoon uit mee kon drinken. Ze werd bij de Quakers behandeld zoals iedereen behandeld werd. Evelyn heeft dit prachtig uitgebeeld!

Op deze bonte avond deden de jongeren een leuk spel. In een lange rij allemaal met het gezicht dezelfde kant uit, deed de eerste een beweging. Die werd doorgegeven aan de volgende. Het was verbazingwekkend hoe die beweging er na 20 keer anders uitzag. Ook om te zien waar het ergens mis ging en de beweging totaal anders

Mooie plaat aan de muur in de Juugend Akademie

werd. Waarschijnlijk kennen we allemaal de oefening waar een zin wordt doorgegeven en hoe die misvormd overkomt na een hele rij.

Op zondag ochtend hebben we in een gesprek vanuit de stilte gedeeld wat we mee nemen en wat ons heeft aangesproken. Het mee doen aan de grensbijeenkomst voelt als het ondergedompeld worden in een familie.

Een paar opmerkingen:

- Help mensen om meer vertrouwen te hebben als je mensen met andere ideeën aanspreekt. In de strijd tegen extremisme is het belangrijk om de oorzaken aan te pakken: herverdeling van de rijkdom. Het wegnemen van de oorzaken van oorlog.
- Een Vriend uit het Verenigd Koninkrijk zei dat het fijn was ook voluit mee te kunnen doen en de verbinding te voelen na de Brexit. We voelen ons geïsoleerd en deze bijeenkomst helpt ons om de verbinding te voelen.
- We zouden moeten treuren om alles wat we mee dragen aan pijn over oorlogen en de klimaat crisis en het is nodig om helingswerk te doen.
- Kenneth Boulding heeft een lezing gegeven in de 50tiger jaren in Australië, dat zouden we ook nu nog veel van kunnen leren
- Het gebruik van taal kwam ook vaak praktisch aan de orde: spreek een beetje harder, ga staan als je spreekt dan weten we wie er aan het woord is, spreek langzamer, vooral als je moedertaal gebruikt.

De afsluitende wijdingssamenkomst is een diepe ervaring waarin een paar keer een gezongen bijdrage is. Wat is dat fijn om te doen!

De volgende Grensbijeenkomst is het eerste weekend van (5-7) september in 2025 in Lille/Rijsel in Frankrijk.

Een openhartig Verhaal over Sterven.

De spirituele effecten van mijn keuze om mijn vader van de beademing te laten halen.

*Pendle Hill pamflet 479,
van Sulamith Clearbridge
vertaling Frieda Oudakker.*

Spirituele transformaties rond het sterven.

Gedachtes over mijn eigen sterven.

Zal ik opgesloten eindigen, in een hulpeloos lichaam dat niet kan communiceren?

Als ik ongelukkigerwijs een familielid of een geliefde vriend in de positie breng om voor mij over leven of dood te beslissen, wat zou ik dan van hen willen? Alleen maar dat ze mij niet verlaten. Bij iedere keuze die ze maken doen ze het beste wat ze kunnen en is het er één vanuit liefde.

Of zal ik een einde hebben, opstijgend als een gebed, recht naar vreugde? Zal ik gehuld zijn in blijdschap, omarmd door helende krachten om ons heen?

Om mij te helen - vanuit dit leven - in het mysterie van schepping, transformatie en liefde?

Gedachtes over de groei van mededogen.

Als je een geliefde ziet lijden, doet niets anders er meer toe. Je hebt hetzelfde gevoel dat bijna iedereen heeft die als iemand die je kent zichzelf doodt: je wilde dat je meer kón - meer zóu –

meer gezien, meer geweten, meer gedaan had. Zelfs als je op geen enkele manier meer had kunnen weten of doen. De meesten van ons voelen zich schuldig over onze beperkingen. De meesten van ons houden er hierover een bovenmenselijke standaard op na.

Toen ik met vrienden daarover praatte zei één van hen: “Er bestaat geen perfecte verzorger, geen

perfectie dochter of perfecte ouder. Je was goed genóeg. Dat is alles wat mogelijk is. Maar in de tijd dat mijn familie leed vóelde ik mij niet goed genoeg. Ik bad voortdurend, gedurende de 17 jaar van mantelzorg voor mijn ouders.

Daarna over het aansturen van de zorg voor hen en uiteindelijk bij het observeren hoe anderen de zorg organiseerden in het laatste deel van mijn moeders leven. Ik had bijeenkomsten voor opheldering over familiebanden en mijn keuzes op dit pad. Ik kreeg wijze adviezen van sociaal werkers. Allemaal dingen die mijn logische verstand hielpen, maar mijn gewonde hart.

Als een familie te lang de zorg heeft voor een ouder breekt dat de familie. Deze ervaring wekte in mij een enorme compassie. Een mededogen met ons allemaal, in elke zorgsituatie, iedere suícide situatie, ieder geval van ik-kan-je-niet-redden.

Gedachten over goddelijk gezelschap en vreugde.

Al die jaren dat ik zó op God moest vertrouwen hebben mij dichterbij God gebracht.

Alles wat verscheurend was, of het nou vanuit liefde of door rouw was, opende iets in mij waardoor God binnen kwam.

Bij alle ellende en ieder afscheid werd mijn behoefte aan wat eeuwig is – het goddelijke - groter.

Daarbij werd ik geholpen door het voelen van mijn vaders liefdevolle tegenwoordigheid om mij heen, én de steun van de simpele niet aflatende aanwezigheid van een klein aantal wijze vrienden.

Naschrift

Lieve Vrienden

In ons sterk verouderende genootschap komen een aantal situaties, die in de vertaling van dit pamflet aan de orde komen, je misschien bekend voor.

Samen denken en praten over leven en sterven lijkt mij zinvol. Ook voor jongeren trouwens. Als dit ook voor jou

geldt, stuur dan een mailtje naar friedaoudakker@gmail.com of bel mij op nr. 0644794366. Eventueel kun je daarbij al situaties of vragen die bij jou leven benoemen.

Dan organiseer ik één of meer online ontmoetingen.

Ik hoor graag van je, Frieda Oudakker

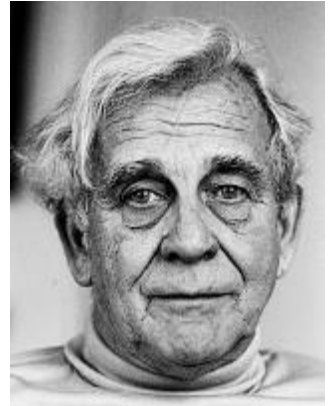

Wat is roeping en wat een concern?

Quakers en ik, donderdag 15 augustus 2024, verslag van Marlies Tjallingii
Maakt het uit wat je doet, en is het allemaal goed? Dan is het ook niet nodig om een roeping te hebben. Je kunt leven zonder een groot overkoepelend iets, en wandelen over paden en zien wat je tegenkomt. Dan maakt het niet uit welk pad je neemt, op het ene pad kom je het één tegen, op het andere pad iets anders. Het maakt niet uit.

Maar: Hoe is het om wel een roeping te hebben? Hoe merk je dat? Hoe is het om een roeping te horen? Is roeping en concern hetzelfde of toch niet? Waar laat je je door leiden?

Op de 3e donderdag van augustus zijn dit de vragen waar we het gesprek vanuit de stilte mee beginnen. Er komen voorbeelden van wat een concern is. Dit kan een gezamenlijk concern zijn van een groep Quakers, voortkomend uit een individuele roeping, zoals Jan den Hartog beschrijft in zijn roman over Het Ziekenhuis. In een video vertelt Jan den Hartog hierover. <https://quakeramsterdam.blogspot.com/p/video-jan-de-hartog.html>

Jan de Hartog

In Quaker Geloven en Werken (3.5, pagina 71) staat hier een heel gedeelte over: Wat Quakers verstaan onder een roeping ('concern'):

'Je kunt ook als individuele Quaker een concern hebben, je voelt je geroepen om iets te doen en je vraagt de steun van je Maandvergadering of van de Jaarvergadering. Voorbeelden hiervan zijn het gaan werken in een ontwikkelingsland of het geven van communicatie workshops in Palestina. Het hele leven kan een roeping zijn of je kunt ook een tijdelijke roeping hebben.

Jan de Hartog vertelt over het ziekenhuis voor gekleurden in de stad Houston, waar hij samen met zijn vrouw als vrijwilliger aan de slag gaat nadat hij er de menonterende toestanden van nabij gezien had. Patiënten die in hun eigen poep lagen, kakkerlakken in het eten en gebrek aan van alles. Meer Vrienden voegen zich bij hem en ze gaan ook lezingen in de stad geven om geld in te zamelen. Een aantal rijke vrouwen willen geen geld geven maar wel zelf als vrijwilliger gaan werken. Daarop besluit Jan de Hartog om introductie cursussen te gaan geven zodat vrijwilligers voorbereid aan de slag konden. Na een paar jaar waren het er honderden. Het stadsbestuur besluit om veel meer geld te geven. Ontroerend hoe Jan er over vertelt. Geloof in actie!

“Ook andere bronnen dan de religieuze kunnen een aanzet zijn tot het vinden van je roeping. Een van ons heeft veel gehad aan het Enneagram om daarin de bevestiging van haar talenten/gaven als helper te ontdekken. Toch was dat een ego-roeping en “ik ging over mijn grenzen”, vertelt onze vriendin. “Door toen naar binnen te keren, kwam ik tot bewustzijn dat ik een kind van God ben, die niet hoeft te doen, maar te zijn. Soms als ik iets wil doen, word ik tegen gehouden en als ik dan ga zitten en voelen, dan weet ik dat ik mag zijn. Kind van God zijn. Daarvoor hoef ik niets te doen.” Een roeping tot “zijn”

‘Er zijn twee grote geboden: Heb God lief met heel je hart en heb je buurman lief zoals jezelf. De tekst uit 1 Korinthiers 12: 4 - 11, is een prachtige uitnodiging voor het waarderen van je eigen kwaliteiten en gaven. We hoeven niet te doen wat de ander doet, maar mogen met onze eigen kwaliteiten in de wereld zijn.’

‘Soms heb ik een opwelling om iets te doen, dat hoeft geen roeping te zijn. Ik heb wel een kompas: Als het met liefde verbonden is dan zit het wel goed. De kunst is om dit te voelen.’

‘Eigenlijk heb ik mijn roeping al mee gekregen via mijn ouders. Het werken met mensen die getraumatiseerd zijn door oorlog is mijn levenslange roeping. Ik werd hierin gesteund door Laura van de Hoek Ostende, een van de Nederlandse Quakers die me zei: je moet met mensen werken.’

Tijdens het gesprek wordt het steeds duidelijker hoe je kunt vinden wat roeping kan zijn:

De twee grote geboden die eerder genoemd zijn, God liefhebben en de ander als jezelf

Onze gaven of kwaliteiten of talenten inzetten in de wereld, door onderzoek of innerlijk werk rond de vraag waar en hoe je God kunt voelen

Het kan ook zijn: welke roeping heb ik vandaag of deze week of maand, waar moet het vandaag over gaan?

De roeping om open te staan

‘Op reis gaan naar India om te zien hoe ik eventueel iets kan doen in een

ontwikkelingsland, voelt als een roeping. Het onbekende tegemoet met moed. Ook het strijden voor het behoud van de Waddenzee. Ik werd leraar in plaats van wetenschapper. Misschien is een roeping wel een soort verliefdheid: hier ga ik voor!’

‘Een spannende vraag komt via de chat: Kun je je ook ergens toe geroepen voelen, terwijl je dat eigenlijk niet wilt? Voorbeeld: er was een vraag om lid te worden van de verkoop commissie van een van onze huizen. Als je -na behoorlijke weerstand- je uiteindelijk toch geroepen voelt om dat te doen, lukt het dan om dat met liefde te doen? Hoe fijn is het dan, als je van iemand anders hoort dat zij heel blij is dat je toch in die commissie hebt plaats genomen. Het je gedragen voelen door anderen in de taak die je misschien eerst niet wou opnemen.’

Was Jonas niet in de walvis omdat hij niet de opdracht wilde uitvoeren?

‘Ik heb ooit in mijn leven geprobeerd om Jezus te volgen, dat leek eerst heel goed te gaan. Ik deed van alles voor mensen. Maar ik

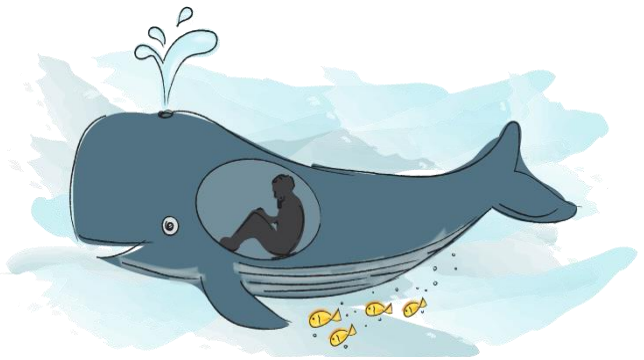
werd pedant en trots op wat ik deed. Ik begreep dat het zo niet ging. Dus ben ik daarmee gestopt. Het gaat om mensen te helpen, waar je niet voor geprezen wordt. Niet meer goede daden doen, dan een normaal mens zou doen.’

‘Ooit deed ik een workshop waar we de vraag moesten beantwoorden: wat is de bedoeling van je leven? In één krachtige oneliner. Maar die oneliner had ik niet en dan accepteren dat dit oké is. Later ontdekte ik wel zoiets als een oneliner: *Niet meer dan mijn plaats, niet minder dan mijn ruimte innemen. En daarmee oké zijn.*’

‘Als we iets met liefde doen, een buurvrouw groeten, op de fiets mensen gedag zeggen, met een open hart, hoe zou de wereld er dan anders uitzien? Het hoeft niet altijd zo groot te zijn en het mag ook licht zijn. ‘

“Hier hebben we het vooruitzicht van een gemeenschappelijk belang ... dat we met alles wat we bezitten het kanaal worden van universele liefde” John Woolman in 1763, Quaker Faith and Practice 23. 14 over Social Justice.

Wat weer een boeiende uitwisseling.

Jonas in de walvis, een roeping tegen wil en dank?

Elizabeth Fry

Ingezonden door Dicky Peters - de Bruijn. Dit artikel verscheen in *Kerk op Dordt*, jg. 15 nr. 13, 5 juli 2024, door *Peter Dillingh*.

Elizabeth Fry in Nederland (1840)

In de zomer van 2022 waren we met vakantie in Lancaster. We brachten natuurlijk een bezoek aan Lancaster Castle: ‘1000 jaar erfgoed, geschiedenis, gerechtigheid, misdaad en opsluiting’! Daar stonden we oog in oog met Elizabeth Fry: ze wordt er geëerd met een borstbeeld.

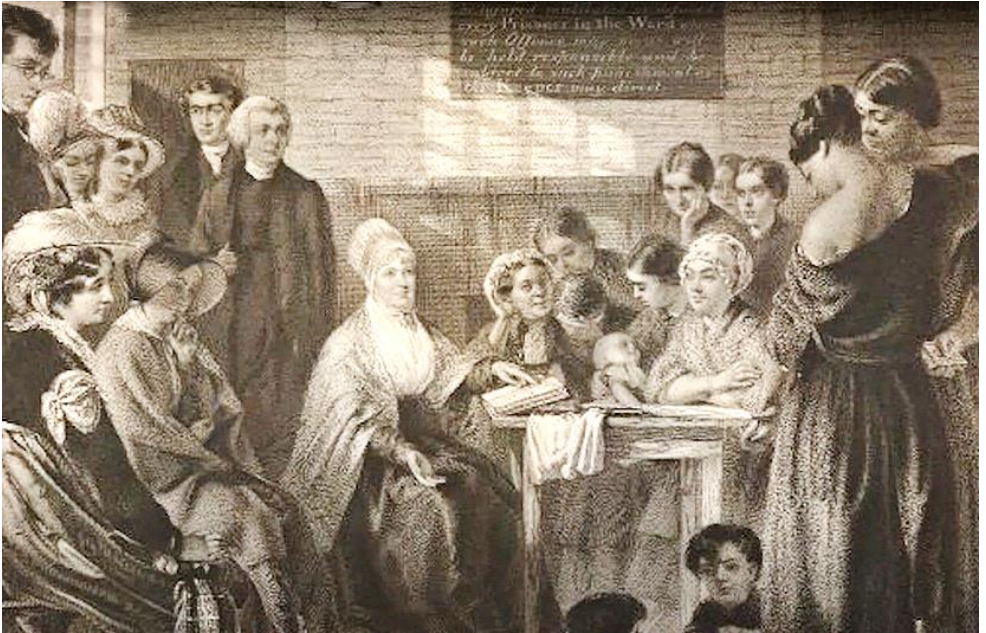
“Sociaal hervormer en Quaker Elizabeth Fry (1780-1845) voerde campagne voor betere omstandigheden in gevangenissen. Zij en haar man bezochten Lancaster Castle in 1820 en ‘drukten hun grote tevredenheid uit over het plan en de netheid, orde en ijver, en merkten op dat ze zoiets nergens anders hadden gezien’, aldus krantenberichten uit die tijd.”

Terug in Nederland kwam ik haar naam tegen in verband met de strijd voor afschaffing van de slavernij. De antirevolutionaire politicus Groen van Prinsterer was diep onder de indruk van haar. Maartje Janse schreef in *De afschaffers*: “Geen deur bleef gesloten voor Elizabeth Fry, haar broers Samuel en Joseph, John Gurney en hun hofhouding. Fry was een indrukwekkende vrouw. Haar rijzige gestalte, haar speciale quaker-kleding en muts en vooral de zelfbewuste en vermanende toon waarop ze haar publiek aansprak, maakten haar tot een opmerkelijke verschijning. Zij was gewend om te preken, bij de quakers was het vrouwen namelijk toegestaan om voorganger te zijn.”

Ik wilde meer weten van Elizabeth Fry. In het voorjaar van 1840 kwam ze naar Nederland. Ze bezocht gevangenissen in Rotterdam (jeugdgevangenis), Gouda (vrouwengevangenis), Den Haag, Leiden (militaire gevangenis) en Amsterdam. De kranten deden uitgebreid verslag.

Op 14 maart 1840 berichtte de *Rotterdamsche Courant*: “Onze stad is dezer dagen bezocht geworden door de beroemde Mrs. Elizabeth Fry, uit London, zoo gunstig algemeen bekend wegens hare onvermoeide pogingen ter verbetering van

Elisabeth Fry op bezoek in vrouwengevangenis

het zedelijk lot der gevangenen. Zij heeft de gevangenis voor jeugdige veroordeelden, hier ter stede gevestigd, met de meeste oplettendheid bezocht, het aldaar op kosten en onder toezigt van het genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen ingevoerd godsdienstig en zedelijk schoolonderwijs bijgewoond, en na zich met de leden van het collegie van administratie te hebben onderhouden, niet kunnen nalaten hare tevredenheid over de strekking en inrigting daarvan te kennen te geven, zoowel als haren wensch van ook in haar vaderland eene instelling te zien tot stand brengen, waarvan ons land het eerste voorbeeld aan Europa mogt geven.”

In Gouda bracht Elizabeth Fry op 11 maart een bezoek aan de vrouwengevangenis. Het *Algemeen Handelsblad* publiceerde een uitgebreid ingezonden stuk. “Mevrouw Fry heeft zich omtrent de geheele inrigting nauwkeurig doen onderrigten, en al de werken, slaapzalen en de overige vertrekken in ogenschouw genomen. Zij heeft belangrijke vragen gedaan en onderscheidene gewigtige opmerkingen medegedeeld. Over het geheel was zij tevreden over de orde en reinheid, over den goeden geest onder de gevangenen en inzonderheid over de belangstelling en verstandige zorg der Commissie van Administratie en van het Bestuur over de Gevangenis.”

“Zij merkte wijders aan, dat vrouwelijke gevangenen, door beschaafde en menschlievende vrouwen (zoo als dit alhier ook geschiedt) behoorden

bezoekt en toegesproken te worden, en uitte den wensch, dat in alle plaatsen, alwaar zich vrouwelijke gevangenen bevonden, vrouwen-vereenigingen mogten tot stand komen. Op twee zalen heeft Mevrouw Fry de vrouwelijke gevangenen toegesproken, hetwelk door den Heer Mollet is vertolkt.”

Op zaterdag 14 maart bracht Elizabeth Fry een bezoek aan de militaire gevangenis in Leiden: “Met de meeste belangstelling onderzocht zij de

Elizabeth Fry op bezoek in een mannengevangenis

inrigting dier gevangenis in hare bijzonderheden, begaf zich in de verschillende werkzalen, en betuigde telkens hare tevredenheid over de orde, reinheid en arbeidzaamheid, welke allerwege heerschten, en de deugdzaamheid der verstrekte voeding. Inzonderheid echter ontwaarde zij met genoegen de bewijzen, dat men zich aan de zedelijke en godsdienstige opleiding der gevangenen gelegen liet liggen en dat deze een gezet gebruik van den Bijbel maakten. Zij verlangde, dat hare vreugde deswegens aan de gevangenen, uit haren naam, werd kenbaar gemaakt.”

Op zondag 15 maart woonde ze een bijeenkomst bij in de Quakerskerk in Amsterdam (Keizersgracht 140). Daar gaf ze blijk van “hare eenvoudige, doch treffende welsprekendheid, die door den Godsdienstigen geest, welke in hare woorden doorstraalde, op de vele aanwezigen eenen diepen indruk maakte.”

Elizabeth Fry sprak op donderdag 19 maart met de regenten van de gevangenis in Amsterdam: “Zij heeft hare groote ingenomenheid te kennen gegeven over de in Nederland aangenomen beginselen van afzonderlijke gevangenis- en vrouwen (zoo als in Gouda), voor jongens van achttien jaar en daar beneden (te Rotterdam), en voor meisjes van gelijke jaren (te Amsterdam). – Zij betuigde zich hartelijk verblijd te hebben, dat het geheele getal veroordeelde meisjes van 18 jaar en jonger over het geheele rijk slechts achttien bedraagt, en dat zoowel aan de jongens als aan de meisjes een gepast schoolonderrigt gegeven wordt.

Zij gaf wijders te kennen, dat het merendeel der gevangenis- en vrouwen, welke zij tot hiertoe gezien had, belangrijke verbeteringen vorderden, en dat ook het huis

van arrest te Amsterdam zich ten aanzien der localiteit in eenen ongunstigen toestand bevond.”

Het reisdagboek dat haar nicht Elizabeth Gurney bijhield, geeft weer andere bijzonderheden dan de officiële verslagen van werkbezoeken. Zoals gezegd, de antirevolutionaire politicus Groen van Prinsterer was diep onder de indruk van haar. Zijn naam komt ook voor in het dagboek: “Wij hebben deze Hollanders met zulke lange namen, vrienden van John Mollet, bezocht. De Groen van Prinsterer’s &c. &c. Wat had Papa gelachen om deze namen!” De taal was geen barrière schreef ze in het Engels: “Zulke ontzettend lieve Nederlandse dames kennen we, de meesten spreken Engels, maar onze gezamenlijke kennis van het Frans is van groot nut. Wat het Nederlands betreft, geven we het op om het te proberen te begrijpen. Zo’n gebrabbel is onmogelijk te bevatten. Het is inderdaad naar een volk met een harde taal en een vreemde spraak dat ze worden gezonden (Ezechiël 3:6), zoals ik net heb gelezen.”

Dordrecht komt ook nog in het reisverslag voor. Op maandag 9 maart reisde Elizabeth Fry met haar gezelschap van Antwerpen naar Rotterdam. Het Hollands Diep en de Oude Maas moesten ze oversteken met een veerpont. “The large town of Dort we wished we had more time to see. A very fine old place.” En zo is het!

Elizabeth Fry leest de gevangenen van Newgate voor

Bronnen:

Rotterdamsche Courant, 14 maart 1840; Algemeen Handelsblad, 17 maart 1840; Leidsche Courant, 18 maart 1840; De Avondbode, 21 maart 1840.

Reginald Brimley Johnson (red.), Elizabeth Gurney, *Elizabeth Fry's journeys on the continent 1840-1841*, London 1931.

Maartje Janse, *De afschaffers: publieke opinie, organisatie en politiek in Nederland 1840-1880*, Amsterdam 2007..

Jullie zijn onze broeders

Door Jean R. Soderlund

Het Lenape-volk, Quakers en vrede
in de zeventiende eeuw

In 1682 verzamelde een groep Friends en Lenape-mensen zich bij het sterfbed van de Lenape-leider Ockanickon in Burlington, in de kolonie West New Jersey. Een van de Quakers, John Cripps, beschreef de scène in zijn promotiepamflet *A True Account of the Dying Words of Ockanickon* (Londen, 1682). Hij wilde de belangstelling voor immigratie uit West Jersey nieuw leven inblazen, die was achtergebleven sinds William Penns oprichting van Pennsylvania het jaar ervoor. Cripps verzekerde de Engelse Friends dat er vrede heerste in de kolonie ondanks de vernietiging van Lenape-steden door kolonisatie en epidemische ziekten. Volgens Cripps gaf Ockanickon zijn beoogde erfgenaam de opdracht om vrede te bewaren met de christenen: "om goed gezelschap te houden en datgene te weigeren wat slecht is."

Deze en andere verhalen werden onderdeel van de mythologie van West Jersey, zoals het legendarische verdrag van William Penn met het Lenape-volk in Shackamaxon in Pennsylvania, afgebeeld in Benjamin West's *Treaty with the Indians* (1771–72). West's schilderij zette het scheppingsverhaal voort dat Penn en zijn Quaker-collega's een cultuur van vrede in de Delaware Valley initieerden, wat suggereert dat het Lenape-volk hun thuisland uit zwakte en onderdanigheid aan de dominante Friends overgaf.

In feite beheersten de Lenape (of Unami) mensen in de zeventiende eeuw het zuidelijke deel van Lenapehoking, van Cape Henlopen (Delaware) tot wat later zuidelijk New Jersey en oostelijk Pennsylvania zou worden. Ze

waren nauw verbonden met het Munsee-volk, de Lenape-gemeenschappen waarvan het thuisland noordelijk New Jersey en zuidelijk New York omvatte.

Op zijn kaart uit 1670 markeerde Augustine Herrman met tekeningen van wigwams de locatie van Lenape-gemeenschappen zoals de Cohanzick, Armewamese en Rancocas. Hij benadrukte dat een groot deel van zuidelijk New Jersey nog steeds Lenape-land was met een verklaring rechtsonder: "New Jarsy pars worden momenteel alleen of grotendeels bewoond door indianen." Lenape-mensen leven nog steeds in het Lenape-thuisland in de 21e eeuw, bijvoorbeeld de Nanticoke Lenni-Lenape Tribal Nation heeft zijn hoofdkwartier in het Cohanzick-territorium, in Bridgeton en Fairton in Cumberland County.

In de zeventiende eeuw bleven de Lenape-mensen dominant in de zuidelijke Delaware Valley, hoewel hun aantal afnam vanwege epidemieën van Europese ziekten zoals pokken, griep en mazelen. De Lenape-bevolking daalde van ten minste 8.000 in 1600 tot ongeveer 3.000 in 1670. Ze hadden aanzienlijke macht door allianties met de Zweden, Finnen en andere Europeanen die naar de Delaware Valley kwamen vóór de Quakers, en door de bereidheid van de Lenape-mensen om geweld te gebruiken om hun thuisland te beschermen.

AFSC: Wapenembargo

<https://afsc.org/newsroom/israels-pager-attack-lebanon-underscores-urgent-need-arms-embargo>

De Israëlische aanval door middel van het exploderen van piepers in Libanon onderstreept de dringende noodzaak van een wapenembargo.

We houden de slachtoffers van deze aanvallen en hun geliefden in het Licht. Het lukraak laten ontploffen van communicatieapparaten terroriseert de burgerbevolking.

De beste manier om dit geweld te stoppen - in Libanon, op de Westelijke Jordaanoever en in Gaza - is dat de VS een onmiddellijk wapenembargo tegen Israël afkondigt. De regering-Biden heeft de macht om de wapenstroom naar Israël te stoppen en een einde te maken aan de Amerikaanse medeplichtigheid aan genocide en oorlogsmisdaden. We moeten druk op hen blijven uitoefenen totdat ze dat doen.

Het American Friends Service Committee (AFSC) promoot een wereld zonder geweld, ongelijkheid en onderdrukking. Geleid door het Quaker-geloof in het goddelijke licht in elke persoon, koesteren we de zaden van verandering en het respect voor het menselijk leven om onze samenlevingen en instellingen fundamenteel te transformeren. We werken met mensen en partners over de hele wereld, van alle geloven en achtergronden, om te voldoen aan dringende behoeften van de gemeenschap, onrecht aan te pakken en vrede te bouwen.

Stoppen met ‘bed-bad-brood’: rampzalige symboolpolitiek

Door INLIA

“Het stoppen van de Rijksfinanciering van de bed-bad-broodregeling is rampzalig voor de dakloze asielzoekers, voor de samenleving en voor de verhouding tussen Rijk en gemeenten. Het is enkel een politiek statement, waarmee de minister ervoor kiest om problemen niet op te lossen, maar te vergroten.” Dat zegt John van Tilborg van INLIA.

opening INLIA

De bed-bad-broodregeling is een pilot sinds 2019 in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Groningen en Eindhoven. De resultaten werden wetenschappelijk onderzocht in 2022: voor zestig procent van de mensen werd een oplossing gevonden. Opmerkelijk: een meerderheid bleek toch recht te hebben op een verblijfsvergunning hier. De rest keerde terug naar het land van herkomst, vestigde zich legaal in een derde land of kreeg opnieuw plek in rijksopvang. De pilot verbeterde ook de samenwerking tussen alle betrokken partijen, de verhouding tussen Rijk en gemeenten en de openbare orde en veiligheid, stelde het WODC vast. Ook werden het welzijn en de gezondheid van de asielzoekers zelf beter. Met het staken van de financiering worden al die positieve resultaten weggegooid.

Volgens minister Faber is opvang en begeleiding niet nodig omdat deze mensen terug zouden kunnen keren. Van Tilborg: “Als dat zo is: zeg maar waar en wanneer we ze kunnen brengen.” Hij weet: de mensen die INLIA in de LVV begeleidt zijn juist al door de hele molen geweest bij de IND, DT&V en vreemdelingenpolitie. Terugkeer is niet gelukt, daarom zijn ze bij INLIA terecht gekomen. Via de LVV keert nog wel een deel terug. Het klopt ook niet dat alle mensen in de LVV terug zouden moeten. Immers, zo’n 600 mensen bleken wél recht te hebben op een verblijfsvergunning. Van Tilborg: “Er zijn mensen bij die dan voor hun leven hadden moeten vrezen. Christenen die in Pakistan mogelijk de doodstraf wachtten bijvoorbeeld, omdat de IND hen niet geloofde. Totdat wij aan konden tonen dat ze wel degelijk de waarheid spraken.”

OM vervolgt 'ecotage' aan kolen- spoor niet:

Door Frits ter Kuile en Nikki Apeldoorn

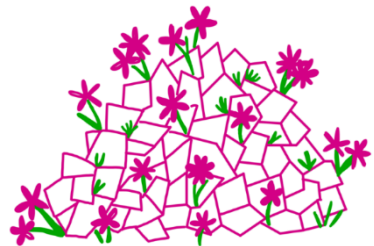
Op zondag 22 september begon rond 10:45 uur de 4^e 'ecotage' picknick op het kolen spoor in de Amsterdamse haven. Ecotage is een samenvoeging van eco- en sabotage).

Met de steentjes uit het spoorbed maakten bezorgde burgers een monument voor het einde van het tijdperk van fossiele brandstoffen. Naarmate het monument groeide, slonk het spoor tot er geen koltrein meer overheen kon.

De winning van kolen in landen als Colombia gaat met veel geweld tegen de lokale bevolking en verwoesting van natuur gepaard (zoek op 'bloedkolen'). Het verbranden van kolen is vervolgens een bedreiging voor het klimaat en het leven op aarde. Laten we ons heil niet alleen zoeken in schonere energiebronnen, maar vooral in **MINDER** (energie, grondstoffen, etc.) voordat nog meer soorten zijn uitgestorven en de mensheid in nog grotere problemen (groten-deels) ten onder gaat.

Het OM heeft deelnemers aan eerdere ecotage picknicks laten weten hen niet te vervolgen. Zij hebben het OM daarvoor bedankt en de Officier van Justitie gevraagd de bedrijven aan te pakken die betrokken zijn bij het spoor van verwoesting van de Colombiaanse bossen en boerderijtjes tot de ovens in Europa. De eerste drie ecotage picknicks hebben de agenten van bureau Houtmankade de picknickers aangehouden en voor verhoor meegenomen. Wij hebben de agenten uitgenodigd ook deze picknick weer van de partij te zijn voor een kopje koffie, om te luisteren naar een lied, gedicht of verklaring van de picknickers,

maar om ons in navolging van het OM ongestoord door te laten werken. Wij hebben 'onze' agenten gevraagd om in actie te komen door beslag te leggen op schepen en treinen vol bloedkolen. Tot slot hebben we ProRail gevraagd om het vervoer van bloedkolen niet langer te faciliteren en om deel te worden van de oplossing voor de grote problemen waar we voor staan.

Meer informatie: www.steentjevoorsteentje.nl

*KOLEN KUNNEN ECHT NIET MEER
Hittegolven, bosbranden, droogte en
dodelijke orkanen en overstromingen:
we ondervinden klimaatverandering
nu al aan den lijve. En dit is nog
maar het begin. Het is onbegrijpelijk
dat onze overheid doorgaat met het
opstoken van kolen: een gigantische
bron van CO2-uitstoot en een belangrijke
veroorzaker van milieu- en
gezondheidsschade. Daarom eisen
wij, bezorgde burgers, dat de
Nederlandse overheid stopt met het
winnen, transporteren en verstoken
van kolen en het faciliteren hiervan.*

Met een projectie van de Colombiaanse vlag op de Nuon-centrale in Amsterdam roept vredesorganisatie PAX maandagavond op tot het stoppen van het gebruik van zogenoemde bloedkolen. Het is het begin van een nieuwe campagne die de club deze week voert om Amsterdammers bewust te maken van de kwestie.

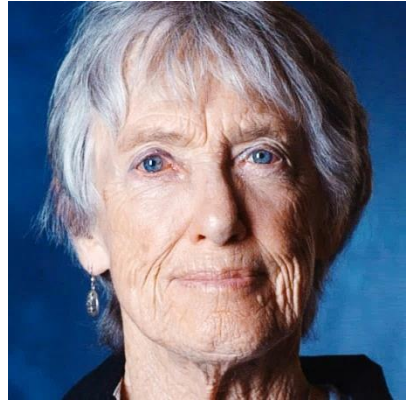
'Bloedkolen zijn steenkolen uit de Colombiaanse mijnbouwregio Cesar waar paramilitairen tussen 1996 en 2006 minstens 3100 mensen hebben vermoord en 55.000 mensen van hun land hebben verdreven', schrijft de organisatie in een verklaring. PAX wil dat de inkoop van bloedkolen stopt totdat de mijnbouwbedrijven zich inzetten voor erkenning en compensatie van de slachtoffers.

'De energiebedrijven profiteren momenteel van goedkope kolen, ten koste van duizenden Colombiaanse gezinnen', zegt campagneleider Wouter Kolk. 'Als fatsoenlijk energiebedrijf wil je daar toch niets mee te maken hebben?'

Bron: ANP

Actieve hoop

In onze zorgen over het klimaat is het belangrijk om hoopvol te blijven. Maar hoe doe je dat? Het Humanistisch Verbond organiseert hiervoor verdiepingsdagen. Hier staan jouw klimaatzorgen centraal. Op deze dag zet je de eerste stap en ga je aan de hand van oefeningen en rituelen op zoek naar de koppige optimist in jezelf. Je onderzoekt wat er voor jou toe doet en waar jij hoop uit haalt. Vanuit dat inzicht leer je hoe je hoop kunt omzetten in jouw bijdrage aan een duurzame wereld. Actieve hoop noemen we dat.

De 93-jarige Joanna Macy is klimaatactivist en boeddhist. Actieve Hoop is gebaseerd op het eigenzinnige gedachtegoed van de 91-jarige klimaatactivist en boeddhist Joanna Macy. Sinds de jaren zeventig weet ze mensen wereldwijd te inspireren. Zij gelooft in een grote ommekeer die begint bij verandering van jezelf. Daar is een nieuwe kijk op het leven voor nodig. Een leven van verwevenheid, afhankelijkheid en zorg voor alle wezens. Van ego naar eco.

Zij begon net als andere boeddhisten met een milde, mindfulachtige observatie van de wereld. Maar dat leverde allesbehalve de typisch boeddhistische rust op. Door aandacht, zegt Macy, ervaar je alle ellende in de wereld – van de klimaatcrisis tot corona tot racisme tot de oorlog in Oekraïne. Wees geheel aanwezig bij die ervaringen, roept ze haar lezers en volgers op. Die oproep herhaalt ze keer op keer in de meer dan tien boeken die ze schreef, en vooral ook als organisator van populaire workshops waarmee ze eind jaren zeventig begon. Die groene filosofie gaat ervan uit dat de mens niet de kroon is op de schepping, maar dat alle wezens op aarde met elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk zijn.

Zie de verwarring in een wereld waarin een klimaatcrisis dreigt en waarin bestaande samenlevingen en systemen niet meer lijken te werken omdat ze hebben geleid tot dat drama. Denk bijvoorbeeld aan de industriële revolutie die ons zo veel welvaart heeft gebracht maar die zich nu tegen ons lijkt te keren door de enorme milieuvervuiling en CO₂-uitstoot.

In onze zorgen over het klimaat is het belangrijk om hoopvol te blijven. Maar hoe doe je dat? Op deze verdiepingsdagen helpen we je op weg. Deze verdiepingsdag is in plaats en door heel Nederland. Onder andere in Deventer, Rotterdam en Groningen. Meer plaatsen en edities volgen.

<https://www.humanistischverbond.nl/actieve-hoop/>

Ontploffingen in Libanon

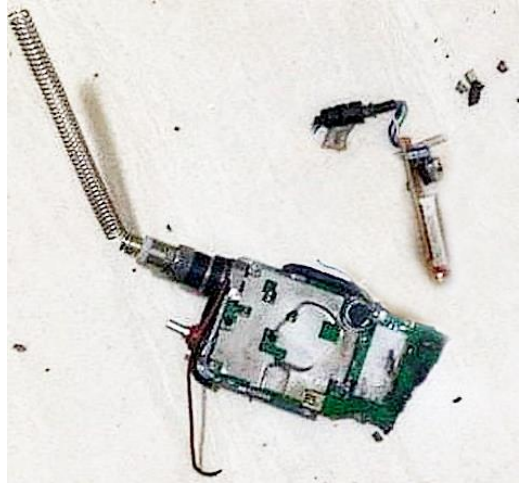
Door Gerard Jonkman, directeur van Rights Forum

De afgelopen dagen werd ik overstelpt met berichten van vrienden uit Libanon.

De paniek en angst zijn groot na de terroristische aanslagen die Israël daar deze week heeft gepleegd. In heel Libanon ontploften piepers en portofoons van Hezbollah-leden. Gevolg: tientallen doden en duizenden gewonden, waarvan honderden in kritieke toestand.

De aanval is niet alleen wreed maar ook in strijd met het internationaal recht. Het maakt namelijk geen onderscheid tussen burgers en strijders.

Onder de doden en gewonden zijn kinderen, ambulancemedewerkers en andere onschuldige burgers. Vrienden beschreven de paniek en de vreselijke verwondingen die ze in het ziekenhuis zagen. Nabestaanden en gewonden oefenen nu sterke druk uit op Hezbollah om met een harde reactie te komen. Veel Libanezen zijn banger voor Israël dan Israël voor Hezbollah. En zien Hezbollah als de enige partij die hen kan beschermen tegen Israël. Het Libanese leger is niet of nauwelijks uitgerust om zich tegen Israël te verdedigen. Tussen 7 oktober 2023 en 31 juli 2024 voerde Israël meer dan 7.000 aanvallen uit op Libanon. Daarbij vielen aan Libanese kant meer dan 600 doden. Hezbollah en andere gewapende groepen voerden vanuit Libanon 1.500 aanvallen uit op Israël. Daarbij vielen aan Israëlische kant 23 doden. 82% van de aanvallen kwam van Israëlische kant, 18% van Hezbollah. Israël geeft de dreiging van Hezbollah als reden voor de aanvallen op Libanon. Hezbollah legitimeert zijn wapens (en macht in Libanon) door te verwijzen naar de Israëlische dreiging. Beiden versterken elkaars positie en die van radicale groeperingen in beide landen. Hoe zat het ook al weer? Hezbollah is in 1982 is opgericht als reactie op Israëlische invasie en bezetting. Welke reactie zal deze Israëlische aanval brengen? Wat voor consequenties zal dat hebben in Libanon, Israël, Gaza, de Westelijke Jordaanoever en de rest van de regio?

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marielke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

'Quakers en ik' do 17 okt. online 20.00-21.00. Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Inclusieve veiligheid in Amersfoort op zaterdag 14 September

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, email: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap:. 18:15. 1 x per maand Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevreunden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan email: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 10.30. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr 62. Gent. Info: Quakercirkels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	2 ^e wo van de maand 17.30-19.00. (9 okt.)	Stil-Snap Hap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . huiskamerbijeenkomst.

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten. Je kunt de link vinden op website van de Quakers onder op de pagina Kom Langs:.. <https://www.quakers.nu/kom-langs-2/> (helemaal naar beneden scrollen)..

Presentatie 'veiligheid opnieuw doordenken'

boek = kompas

Johannes
Borger,
presentatie

Kees
Nieuwerth,
inleider

De drie sprekers:
Enkele uitkomsten

Ineke Bakker, voormalig algemeen secretaris Raad van Kerken in NL, voormalig voorzitter Inter-Kerkelijk Vredesberaad

Jan Juffermans, de Kleine Aarde, Ecologische Voetafdruk NL, Agenda 21.

Martijntje Smits, de Vierde Golf (een vereniging die zich inzet voor een crisisbestendige democratie), wetenschaps- en techniekfilosoof, ingenieur en innovatiedenker,

- partners uitbreiden (Valibanden, XR dialoog)

- voorbeeld XR: enthousiasme, jeugd, trainingen geweldloosheid

- Woede blijven uitroepen

De Walk of Peace in Zwolle

*Bij het Buurtmuseum
Rolstoelen en vluchtelingen
leren over de wijk*

*Vluchtlinge
vredessteentjes
tekenen*

*Oud en jong
vredessteentjes
tekenen*

*Vluchtelingen kinderen
vredessteentjes tekenen*

*Vluchtelingen en oude bewoners leren
over vergroening in de wijk*